

A brassói szász atyafiak és a vendégszeretet.

A „Magyar Híradó“ igen jellemző közlemény hoz a brassói szászok vendégszeretéről. A közlemény illusztrálja egyszersmind a kigyelmők tudományos műveltségét is. A kérdéses cikket így hangzik:

„A magyar történelmi társulat Erdélyben tartott nagygyűléséről és kirándulásáról visszatérő történések épületes dolgokat beszélnek brassói szász atyáinknak műveltségéről és a város tudósok iránti érdeklődéséről. Társaink ugyanis körutójukban Brassót s annak történelmi nevezetességeit is megsejmelni szándékoztak. Ipolyi Arnold püspök táviratozott tehát Brassó város érdemes polgármesterének, kérvén őt, gondoskodni a késő este megérkező vonattal jövő tudósok elszállásolásáról. — Ha nem a magyar történetudósok, élükön a püspökkel, de akár a kiránduló testület intéz ilyen kérelmet egy városhoz, úgy hozza magával az illem és az udvariasság, hogy annak eleget tegyenek s legálább valakik küldjenek az indóházhoz, a ki bevezesse a város iránt érdeklődő idegeneket valami nyughelyre.

Brassó polgármestere azonban nyugodtan zsebébe dugta a kapott sürgönyt s gondolta: most megboszulja magát szive szerint a magyarokon. Este 9 óra 40 perccor berobog a vonat a pályaudvarba, tudósaink kíváncsian dugják ki fejüket s néhány kondukteuren, egy pár hordáron kívül senkit sem látnak. Kérdezőzködnek: nem várnak-e rájuk, van-e szállás? Senki sem tud rá felelni, azaz, hogy mindenki tudja, hogy nincs. Mit van mit tenni. Veszik a paktáskákat és az esti homályban bebalagnak a városba, sorra járják a fogadókat, hogy szobát kapjanak, a hol kialudják fáradalmaikat. Azonban sehol sem kapnak szobát és hiába mondják, hogy ők ezek és ezek, hogy előre táviratoztak a polgármesterhez. A jó szászok csak vonogatták vállalkait s nem tudják elhelyezni a vendégeket, kiknek a Székelyföldről, sőt még Nagy-Szebenben is tapasztalt szívélyes vendéglátás után képzelhetni, mint esett ez a durva közönyösség. Végre is kénytelenek voltak belenyugodni sorsukba s a megérkezés utáni éjt egy kis kunyhóban, széken ülve kelle eltölteniük. A neveletlen eljárást aztán azzal töltötte Brassó város hatósága, hogy a történésektől azon ürügy alatt, hogy nincsen rendezve, megtagadta a levéltár megtekintését.“

Brassó város ezen eljárását alig lehet méltó megróváсында részletelni. Annnyira magára süté ezzel a magyar nemzet iránti ellenszenvének csunya bélyegét, hogy kommentálni majdnem felesleges. Részünkről nem is csatolunk semmi magyarázatot hozzá. Hisz régi dolog az már, hogy a szász atyafiak májukból gyűlölnék bennünket; rég-dolog, hogy semmi alkalmat nem hagynak felhasználatlanul, ha azt kell kimutatniok, hogy ők mennyire

nyire nem érznek velünk egyet: de hogy egy tudományos, és pusztán művelődési czélból utazó társulattal szemben, ha mindjárt magyar emberek áll is az, Brassó város íly fenn nem tudjon tüntetni s az illetlenségnek ekkora jeleit mutassa be idegenek előtt, azt már még a szász atyafiakról sem tettük volna fel.

Brassó város, a garázd és magát „műveltekek“ nevezni szerető város oly galádul járt el magyartudóival szemben, melyet mint fentebb is mondók, kellően megróni s a hazafiatlan hűn nagyságához mérten ostorozni nem vagyunk képesek.

Hallottunk hangokat és épen egy pár „intelligens“ szász atyafitól: „ha mi nem fogadtuk, fogadhatták volna helyettünk a brassói magyarok.“ Igen. A mit ők elmulasztottak, vagy nem akartak megtenni, megtehették volna a magyarok. Csak-hogy a város érdemes polgármestere — értesülésünk szerint — jó előre megnyugtatta a magyarságot, hogy „lesz szállás, lesz minden, ne gondoskodjanak semmiről.“ S mikor aztán a társulat megérkezett akkor a polgármester már otthon volt s jóízűen aludt, a többi tanácsosoknak pedig ki volt adva kéz alatt a rendelet, hogy menjenek aludni ők is; majd kapnak a „tudósok“ szállást a — napnál vagy a holdnál.

Ha Brassó város előljárásága még ezek után is azt meri állítani, hogy benne a hazafiságnak porczikája is meg van, hát akkor Brassó város előljáráságából még az igazság érzete is kihalt.

A magy. mérnök- és építészegylet vándorgyűlése Kolozsvárt.

Kolozsvárt, 1879. szept. 11.

Az országos Magyar Mérnök- és Építész egylet első vándorgyűlést, összekötte kirándulással a brassó-tömösi vasúthoz és a vajdahunyadi várhoz e hó 6 án tartotta meg Kolozsvárt. Az egyletnek ez volt az első vándorgyűlése; színhelyül Kolozsvárt szemelte ki; de kirándulást egyuttal kiterjesztették a magyar államvasutak egyik technikai oly érdekes vonalára: a keleti vasutara is, melyen egészen a romániai csatlakozásig mentek.

Az egylet vándorgyűlése rendezésénél vezérelvül azt tüzte ki, hogy lehetőleg kerül minden feltűnést, zajt, nehogy annak szakszerű, tudományos czélja és jelentősége iránt a hazai közönségben balvélemény támadjon s nehogy a kezdemény olyan irányt adjon a vándorgyűléseknek, mely az egyletnek a hazai technikai ügyek terén kifejtendő komoly munkásságát idővel netalán háttérbe szoríthatná.

Hétfőn délelőtt a városi Vigadóba tartott szakülést vendégeink a város nevezetességeinek megsejmelésére használták fel; ezek sorában természetesen a technikai és architectonikai látványok foglalták el a legelső helyet. Kisebb-nagyobb esopor-

okra oszolva megtekinték a muzeumi régiségtárat a Muzeum épületét és kertét, a góthstílyű placci templomot stb. A borászat és pincészet nem tartozik ugyan sem a technikai tudományok, sem az építészet körébe, de szívélyes meghívásra egy nagy csoport megszemlélte az erdélyi Pincze-egyletnek az egyetem helyiségei alatt levő nagy méretekben berendezett pinczeit.

Következett 11 órakor a városi Vigadó nagytermében a szakülés. Az egyleti tagok, tán fölösleges is felemlitenünk, teljes számmal jelentek meg de városunk nagyközönsége köréből is sokan voltak oda az érdekelttség s a többek között ott látuk gr. Eszterházy K. főispánt, Simon Elek polgármestert, Laurer K. cs. és kir. altábornagyot, Ghyecz B. honvédtábornokot, Bokros Elek orsz. képviselőt, többeket az egyetemi tanári karok tagjai közül stb. az ablakokat pedig szép női közönség töltötte meg.

A közönség elhelyezkedvén, a távollevő egyleti elnök Hollán Ernő s a hivatalosan elfoglalt alelnökök helyett Tolnay Lajos, az államvasutak igazgatója nyitotta meg az első vidéki szakülést.

Előre bocsátván, hogy az egylet rendes szaküléseit, valamint eddig az egylet székhelyén; Búpesten tartotta meg, úgy ezután is ott fogja meg tartani. Mindazonáltal elhatározta az egylet, hogy évenként egyszer, más egyletek vendörgyűlése példájára, az ország különböző nagyobb vidék városainban fog egy-egy szakülést tartani, egyleti tagok számára az illető vidékekre rendezendő kirándulás is.

A vidéki szakülések és kirándulások célja szerint: 1) alkalmat nyújtani az egyletnek, a technikai ügyeket, kérdéseket és technikai ismereteket a nagy közönséggel tágabb körben megismertetni s ez által emelni a technikai ügy iránti érdekelttséget; 2) megismerni az ország különböző vidékeinek technikai és építészeti nevezetességeit, azokat tanulmányozni, ismertetni. Az egylet első ilyenemű vándorgyűlése és kirándulása színhelyül az erdélyi részeket és Kolozsvárt választotta, ahol két igen érdekes technikai nevezetességet czélja a vándorgyűlésnek a színhelyen megtekinteni: a keleti vasutat s különösen annak brassó-tömösi vonalrészét és a vajdahunyadi várat, építészeti műemlékeink ezen egyik levezteiből.

Végül köszönetet levazsza Kolozsvár város hatóságának és közönségének a szíves vendégszeretetért, melyben az egylet tagjait részésíté, átadja a szót Hieronymi Károlynak. Az épen oly neves szakférfi, mint magas állású szaktisztviselő érdekes és tanulságos felolvasását, a hallgatóság mindegyre helyesléssel kísérte s a végén zajosan megéljenzette.

Utána ifjabb Perczel Mór olvasta fel nagy gondal egybeállított egészen szakszerű értekezését a brassó-tömösi vasút építéséről, különösen fejtetve az építkezés technikai nehézségeinek legyőzésénél követett rendszereket.

Másnap folytatja útját a történelmi nevezetességű Vaskapu felé s Várhelyhez közel az oláh határőrök csapatját megfutamtván, Kabos Bukovában üti fel főhadit zászlását.

Innen Fodor százados parancsnoksága alatt fél zászlóalj a vaskapui szorosban fekvő Barcára vonat utasítással tol előre, hogy a határvonalat felgyűzza és az ellenséget foglalkoztassa.

Április 14-ig folytonos harcban állt a tul fekvő ellenség (Appel által vezetett) előrsével ugy a nyíra, hogy fegyvereket egy óráig is alig tehetik le; a Kordon balszárnyát a határpartak tulsó partján fekvő Marga falu kökértje mellől sok biztonssággal nyugtalanítja az ellenfél: a jobb szárnyat pedig a Hoplék nevű heggyen jelenkező nép csapat bszantja, miért is Fodor e hegyet keletről Portik főhadnagya pedig nyugatról akarja megkerülni és népeit lefegyverezni; míg a százados e feladat nem kis nehézségeivel küzd, addig a főhadnagya a hegyi erdőségek menekült föld népet malaczostól, tyukostól elfogja s az általok üresen hagyott állomás helyre, Banczárba visszatelepíti; a faluban még a malom is lerombolva lévén, a székelyek molnárokat megépítik, azon az oláh pap pinczéből kiassot töröküzvát megörökös ügyjutnak a 8 nap óta rendszer nem élemezett székelyek egy kis pulszkához.

De az ellenség jobb szárnya még mindig bszantól fog áll előttük; a türelmet vesztett Portik 50-ed magával parancs ellenére is a határpartakon át megy, a rejtékül szolgáló Margafalut felgyújtja, a bszantó kerítés mellett 90 embert levág; erre az egész magyar kordon a határt átlépi, az ellent megfutamítja s üldözi, a Vaislovanál fekvő tábornok felveri, néhány élelmi szekeret elfog s egy tér diadallal előbbi állomásra visszavissza. Míg ezek

történetek, a dologról nem jól értesült Kis kapitány Kaboshoz futárt küld azon üzenettel, hogy az ellenség Fodort és embereit elfogta s mire az őrnagy huszáraival a helyszínére vágat, akkor már minden rendben volt, mintha mi sem történt volna.

Másnap április 16 án némi lovassággal és néhány ágyúval Bem megérkezik, Kabost a felégetett falu miatt haditörvényszék elébe akarja állítani; de egyébiránt az eredménytel meg lévén elégedve, rögtön kiadja a parancsolatot a támadásra „nem kell — ugymond — sokat czeremoniázni és a puskaport vesztegetni, hanem csak szoronyal neki! ez ellenség ugyanaz, kit Szébennél és Brassónál megvertünk tehát előre!“ Ezzel szoronyi menetben ágyúval és lovassággal előre rohan: Kabos eddig pihent 3 százada után, Vaislovanál Ruszkabánya alatt fogadja az ellenség, ágyúharc kezdődik s míg Bem lövései egyik-másikat demontirozzák, addig a székelyek szoronysegeze az ágyútelepre rohannak s kettőt el is foglalnak; Szabó Ferenc hadnagya az ellenséget megkerülni nyomul előre, Portik főhadnagya pedig a székely jageretek elfogja. Leiningen az ellenség nem sokáig tarthatja magát, vissza kezd vonulni a székelyek utánna s az eszeveszeten menekültöt egész Karánsebesig üldözik.

A Rusbbergen vig napokat töltött császári fisztek közül többeket a hid alól a Bisztra folyóból huznak ki, kik a székely nép hírére így hűtötték vala le lelkesedésüket. Minthogy az ellenfél sokkal tulnyomóbb erővel rendelkezett, e harc, mely a csikgyergyói székelyeknek bravour csapatok vala, oly gyorsan és hősileg vitették végbe, hogy a jelenlevő Petőfit. ezant hallhatatlan magyar Tyrtaeust költői lángra lobbantatták.

Petőfi a következő napon április 17-én Karánsebesből a „Debreczeni Közölnynek“ a „Székelyek“ című, azóta elég ismeretes versét a következő, ránk nézve nagyon érdekes tudósítással küldte be.

„Kijöttünk Erdélyből, még pedig jó omennel mert első lépésünk is diadal. Vaskapu innen Va islova határőr falunál vár bennünket az ellenség. Megtámadtuk, megvertük. Veni, vidi, vici. Két zászlóalj volt ellenünk, seregünkben csak 4 század (a 78. sz. székely zászlóaljból) volt a tűzben s e 4 század a legalább 2000 emberből álló ellenséget mintegy két órai harc után oly kétségbeesett futásnak indította, hogy Karánsebesig meg se állt s onnan is még az nap tovább futott, ugy hogy másnap reggel, midőn ideértünk a városiak fehér zászlókkal fogadtak. Az ellenség esetleik számát nem tudjuk bizonyosan, látnuk valamit 20 agyonlötött s mintegy 50 vízbeletut, kik a Tunesen keresztül akarták életüket a hegyekbe vinni.

Nekünk — a mi talán hihetetlen, magam sem hinném, ha nem láttam volna — még csak sebesülünk sincs egyetlen egy sem. Két ágyújuk is nálunk maradt, az egyiket 4 székely szemem látára vette el példátlan bátorsággal. Tábornokunk ma jutalmazta meg őket érdemjellel és pénzzel; de méltók, hogy neveket is tudja a haza: Deák Máté, Nagy József, Nagy Imre, Szabó Márton közlegények. Általában csak annak lehet fogalma a székely vitézségről, a ki maga látja. Ezek valóban csoda gyermekek, mert nagy részök jóformán még gyermek.

(Vége.)